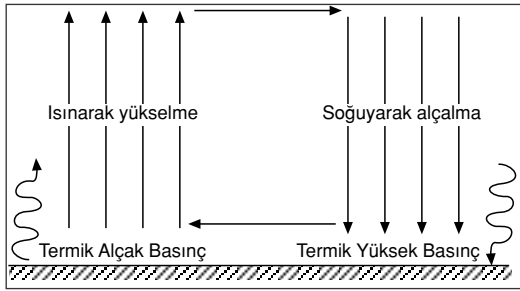

Atmosferdeki gazların yeryüzündeki birim alana uyguladıkları ağırlığa **atmosfer basıncı** denir.

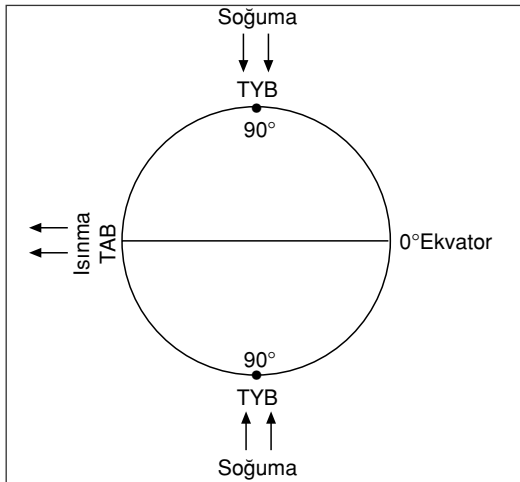
Atmosfer basıncı; **sıcaklığa, yükseltiye ve dinamik etkenlere** (Dünya'nın eksenini etrafında dönmeye) bağlı olarak değişir.

- 1- Sıcaklık (Termik etken) :** Basınç dağılışı üzerinde en etkili faktördür. Isınan hava hafifler (alçak basınç), soğuyan hava ise ağırlaşır. (yüksek basınç) Bu nedenle sıcaklık arttıkça basınç azalır, sıcaklık azaldıkça basınç artar. (Ters orantı) Isınma ve soğumaya (sıcaklık değişimine) bağlı basınca **termik basınç** denir.

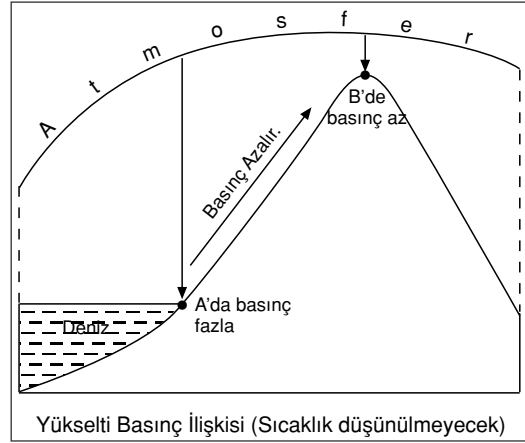

Termik etkenler nedeniyle basınç;

- Günün saatlerine
- Mevsime
- Dünya'nın şekline bağlı olarak değişir.

- 2- Yükseklik (Yoğunluk) :** Yükseklere çıktıkça hava tabakasının kalınlığı ve yoğunluğu azalır. Bu nedenlerle yükseklere doğru basınç azalır. Yükselti fazla ise basınç az, yükselti az ise basınç fazladır. (Sıcaklık dikkate alınmayacak)

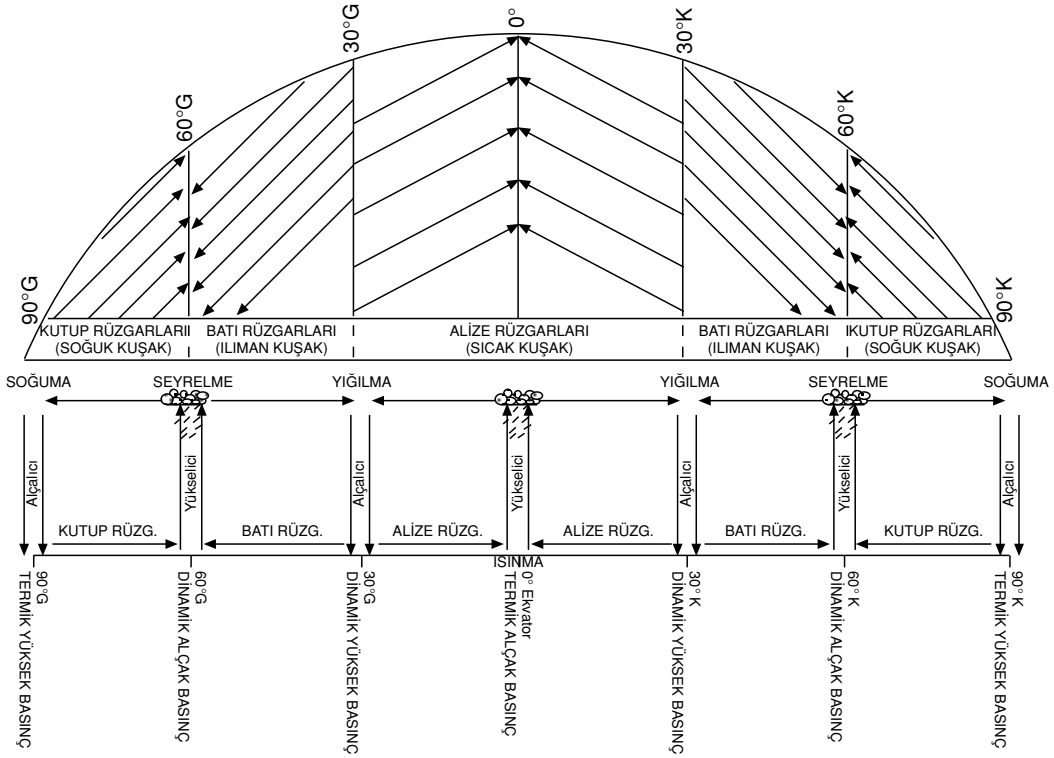

- 3- Dinamik etkenler (Dünya'nın Günlük Hareketi):** Ekvatorda yükselerek kutba yönelen hava kütleleri Dünya'nın eksenini etrafında dönmesi nedeniyle 30° kuzey ve güney enlemlerinde yığılarak **Dinamik Yüksek Basınç** kuşaklarını oluştururlar. Kutuplarda alçalarak Ekvatora yönelen hava kütleleri ise 30° enlemlerinden gelen hava kütleleri ile 60° enlemlerinde karşılaşarak seyrelerek **Dinamik Alçak Basınç** kuşaklarını oluştururlar.

Not : Dünya eksenini etrafında dönmeseydi dinamik basınç kuşakları oluşmazdı.

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

Şekil : Basınç Kuşakları ve Bunlara Bağlı Hava Hareketleri

Alçak Basınç Alanlarında;

- Yükselici hava hareketi vardır.
- Havanın hareketi çevreden merkeze doğrudur.

Yüksek Basınç Alanlarında;

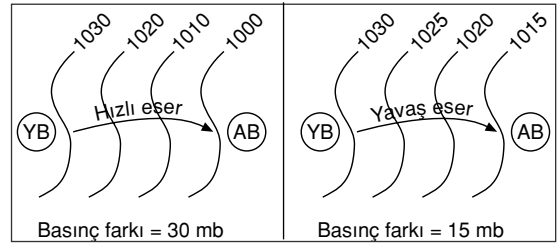
- Alçalıcı hava hareketi vardır.
- Havanın hareketi merkezden çevreye doğrudur.

RÜZGÂR

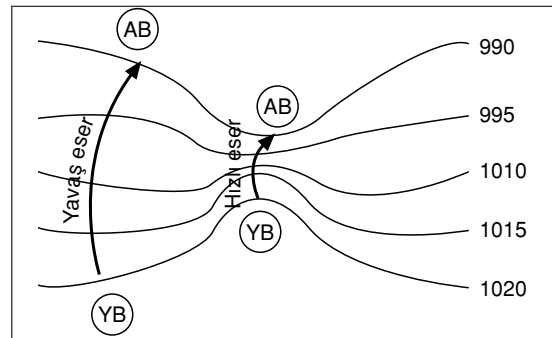
Yüksek basınçtan alçak basınca doğru olan yatay yönlü hava hareketine rüzgâr denir.

Rüzgârın Hızını Etkileyen Faktörler :

- a) **Basınç Farkı** : Rüzgârın hızını belirleyen en önemli etmendir. Basınç farkı fazla ise rüzgâr **hızlı**, basınç farkı az ise rüzgâr **yavaş** eser.

- b) **Basınç merkezlerinin uzaklığı** : Basınç farkı eşit ise rüzgâr yakın olan merkezler arasında **hızlı**, uzak olan merkezler arasında ise **yavaş** eser.

KAVRAM DERSHANELERİ

Basınç ve Rüzgârlar

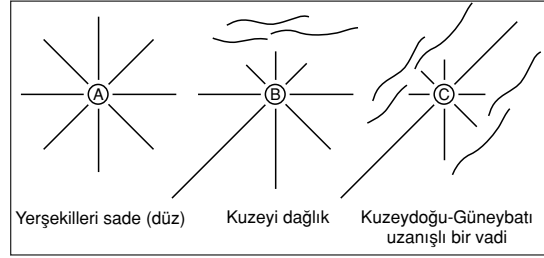
c) **Yerçekilleri** : Sürtünme rüzgârın hızını azaltır. Bu nedenle düz ve bitki örtüsünden yoksun alanlarda, denizlerde rüzgârlar **hızlı eserken**, engebeli ve bitki örtüsünce zengin alanlarda **yavaş eserler**.

Rüzgârın Yönünü Etkileyen Faktörler :

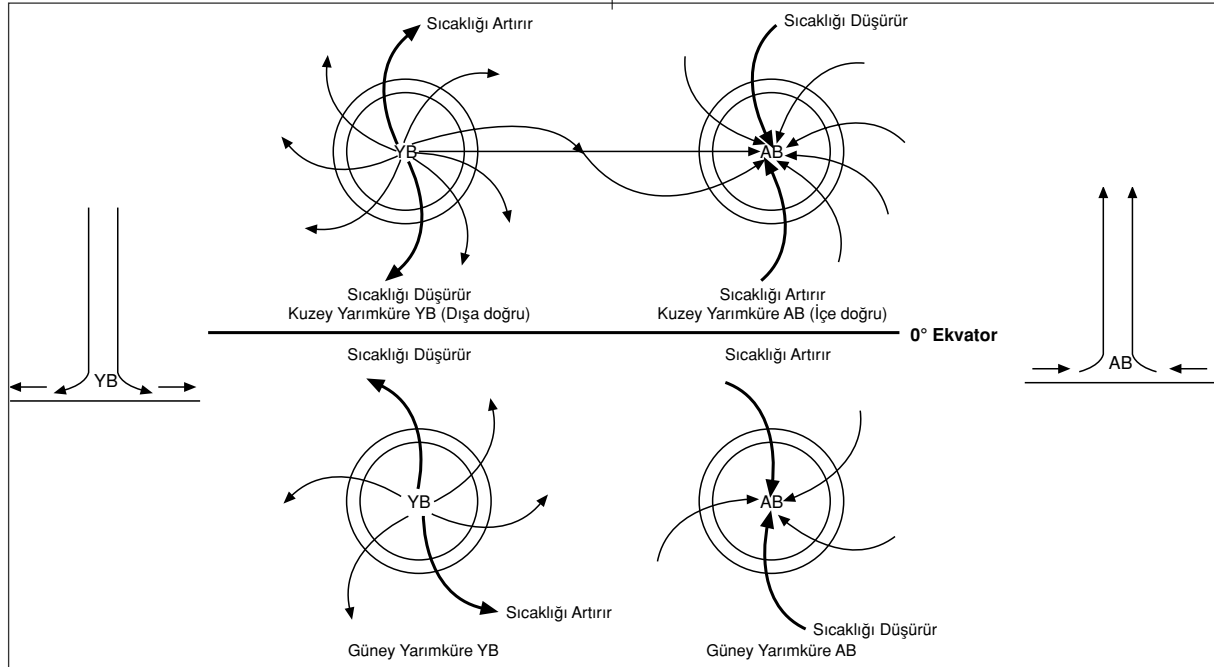
a) **Basınç merkezlerinin konumu** : Rüzgârlar her zaman yüksek basınç alanından alçak basınç alanına doğru eserler. Örneğin yazın denizden karaya, kışın karadan denize doğru esmesi

c) **Yerçekilleri** : Yerçekillerinin uzanış doğrultusu ve yükseltisi de rüzgârın esme yönü üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Vadiler ve boğazlar rüzgârlara yön verirler. Bir vadiye giren rüzgâr vadiyi takip ederek eser. Bir yerde rüzgârın en fazla estiği yöne **hakim** rüzgâr yönü denir.

KAVRAM DERSHANELERİ

Yerçekilleri - Hâkim rüzgâr yönü ilişkisi

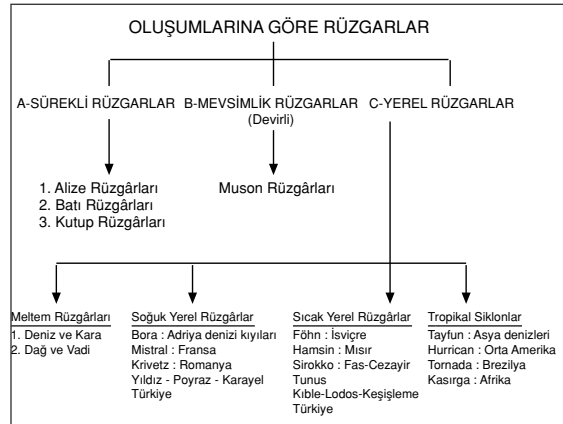

Rüzgârların Yarımkürelere Göre Sapma Yönü Ve Sıcaklığa Etkisi

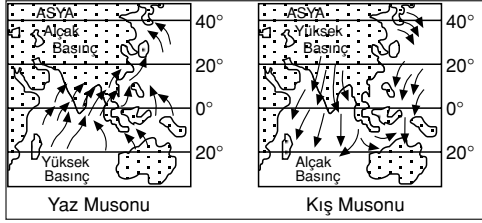
b) **Dünya'nın eksenini etrafındaki dönüşü** : Rüzgârlar Kuzey Yarımkürede esme yönünün **sağına**, Güney Yarımkürede ise **soluna** doğru saptmaya uğrarlar.

Not : Rüzgârın esme doğrultusu izobar haritasının üst yarısında aç parantez (şeklide ise **kuzey**, kapa parantez) şeklinde ise **güney** yarımküredir.

KAVRAM DERSHANELERİ

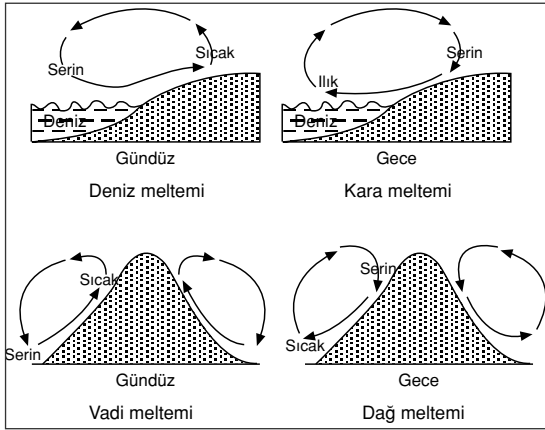

Muson Rüzgârları : Güneydoğu Asya'da (Hint yarımadası, Seylan, Bangladeş, Japonya, Çin, Filipinler) kara ile denizlerin mevsime göre farklı ısınıp soğuması sonucu oluşan devirli rüzgârlardır.

- Oluşumlarında yıllık hareket (eksen eğikliği) ile kara ve denizlerin farklı ısınıp soğuması etkilidir.
- Yazın denizden estiklerinden bol nem taşırlar ve karalara bol yağış bırakırlar. Kışın karalardan estiklerinden kurudurlar ve adalar hariç yağış bırakmazlar.
- Estikleri bölgelerin iklimini etkilerler.

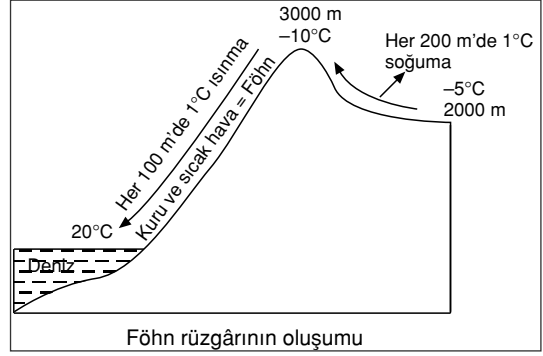
Meltem Rüzgârları :

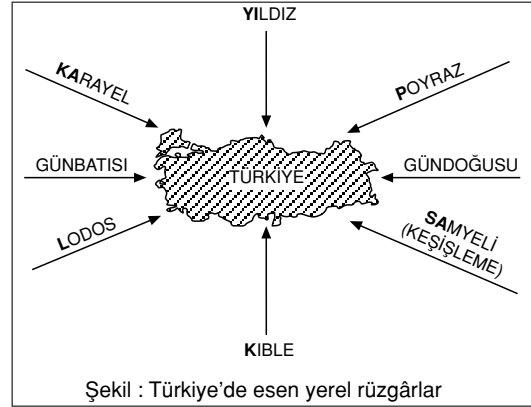
- Oluşumlarında Dünya'nın günlük hareketi ile kara ve denizlerin farklı ısınıp soğuması etkilidir.
- Gündüz denizden karaya, gece ise karadan denize doğru eserler.
- Sadece yaz mevsiminde etkili olurlar. (Kutuplarda görülmezler.)
- İklimi etkilemezler.

Not : Muson rüzgârları ve meltemler kara ve denizlerin farklı ısınıp soğumaları ile yön değiştirerek esmeleri açısından birbirlerine benzerler.

Föhn Rüzgârı : Hava kütlelerinin bir dağ yamacını aşarak öbür yamaçta alçılması sonucu oluşan sıcak ve kuru bir rüzgârdır. Az yoğun ortamdaki çok yoğun ortama yönelen hava kütlesi sürtünmeden dolayı her 100 m'de 1°C ısınır ve **föhn** ismini alır.

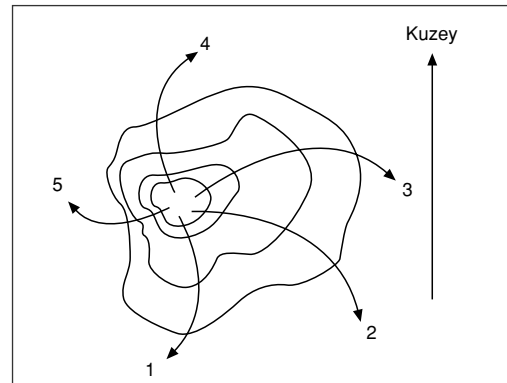

Föhn rüzgârının oluşumu

Şekil : Türkiye'de esen yerel rüzgârlar

Not : Rüzgârların başharfleri alındığında **Kayıp Sakal** olarak daha iyi akılda kalabilir.

İzobar (eşbasınç) haritasının yorumu

1- Kuzey yarımküredeki bir merkeze aittir. (Üst yarısında rüzgârın esme doğrultusu aç paranteze uygun)

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

- 2- Merkez yüksek basınç (antisiklon) alanıdır. (Havanın hareketi merkezden çevreye doğru olduğundan)
- 3- 5 numaralı merkeze doğru esen rüzgârın hızı en fazladır. (Basınç merkezleri yakın olduğundan)
- 4- Çevre alçak basınç (siklon) alanıdır. (Rüzgâr yüksek basınçtan alçak basınca doğru eser.)
- 5- 3 numaralı merkeze doğru esen rüzgârın hızı en azdır. (Basınç merkezleri uzak olduğundan)
- 6- 1 numaralı rüzgâr kuzeyden estiğinden hava sıcaklığını düşürürken, 4 numaralı rüzgâr güneyden estiğinden hava sıcaklığını artırır.
- 7- Merkezde alçalıcı hava hareketi vardır. (Yüksek basınç alanı olduğundan)

ÖZETLE

- Isınma ya da soğumaya (sıcaklığa) bağlı basınca **termik**, Dünya'nın eksenini etrafında dönmesi ile ilgili basınca ise **dinamik** basınç denir.
- İki bölge arasında basınç farkının olması **rüzgârın eseceğini** gösterir.
- Bir merkezde basıncın değişime uğraması daha çok **sıcaklık** ile ilgilidir.
- Yüksek basınç merkezinde hava alçalır, alçak basınç merkezinde hava yükselir.
- Dinamik basınç kuşaklarının oluşumunda **sıcaklığın** etkisi yoktur.
- İki bölge arasında basınç farkının ortadan kalkması **rüzgârın durmasına** neden olur.
- Sürekli rüzgârlar denizlerin geniş yer tutması nedeniyle Güney Yarımkürede **daha kesintisiz** eserler.
- Genel olarak rüzgârlar geldikleri yerlerin sıcaklıklarını ulaştıkları yerlere taşıyor ve **sıcaklığı etkilerler**.
- Alizeler sıcak kuşaktaki kıtaların **doğu kıyılarına**, Batı rüzgârları ise orta kuşaktaki kıtaların **batı kıyılarına** yağış bırakırlar.
- Sürekli rüzgârların **sapmaya uğramadan esmesi için**, Dünya'nın tamamen denizlerle kaplı olması ve eksenini etrafında dönmemesi gerekir.
- Ekvatorun termik alçak basınç, kutupların ise termik yüksek basınç alanı olmasının nedeni **Dünya'nın şeklidir**.

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

- Basıncın gün içerisinde değişmesi Dünya'nın günlük hareketi (sıcaklık), yıl içerisinde (mevsime) değişmesi ise Dünya'nın yıllık hareketi ile ilgilidir.
- Kuzey Yarımküre orta kuşağında dört mevsimin belirgin olarak yaşanması nedeniyle yıl içinde **basınç değişimi fazladır**.
- Alçak basınç alanlarında yükselici hava hareketi olduğundan, hava genelde **bulutlu ve yağışlı**, yüksek basınç alanlarında ise alçalıcı hava hareketi olduğundan hava genelde **açık ve güneşlidir**.
- Yüksek basınç alanlarında **alçalan havanın** giderek **ısınması yağış oluşumunu engeller**.
- Kuzey Yarımkürede güneyden, Güney Yarımkürede ise kuzeyden esen rüzgârların sıcaklığı **artırması**, Kuzey Yarımkürede kuzeyden Güney Yarımkürede ise güneyden esen rüzgârların sıcaklığı düşürmesi **enlem etkisidir**.
- Dünya'nın eksenini etrafında dönmemesi **meltem**, Dünya ekseninin eğik **olmaması** ise **muson rüzgârlarını** ortadan kaldırır.
- Denizden esen rüzgârlar, yerçekillerinin uzanışı ve yükseltisi yeterli soğumaya neden oluyorsa yağış bırakır.
- **Tropikal rüzgârlar** (siklonlar) sadece dönenceler çevresindeki sıcak denizlerde etkili olurlar.
- Föhn rüzgârı ne kadar yüksekte inerse, **kurutucu etkisi** o kadar fazla olur.
- Alizeler Ekvator'da karşılaşıp yükseldiklerinden, Ekvatorial bölgenin bol yağış almasında etkilidirler.
- Yükselen hava kütlelerinin (AB)
  - Sıcaklığı azalır.
  - Taşıyabileceği nem miktarı azalır.
  - Bağıl nemi artar.
  - Yağış olasılığı artar.
- Alçalan hava kütlelerinin (YB)
  - Sıcaklığı artar.
  - Taşıyabileceği nem miktarı artar.
  - Bağıl nemi azalır.
  - Yağış bırakmaz.
- Ülkemizi yaz mevsiminde etkileyen Basra alçak basınç merkezinin yağış getirmemesinin nedeni karalardan gelmesidir.

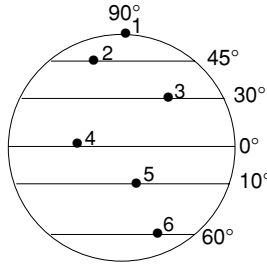
1. Basıncı azalan bir bölgede aşağıdakilerden hangisi kesinlikle görülmez?

- A) Buharlaşma artar.
- B) Alçalıcı hava hareketleri görülür.
- C) Sıcaklık artar.
- D) Yağmur oluşabilir.
- E) Bulut oluşabilir.

2. Alçalan bir hava kütlesi için aşağıdaki yargılardan hangisine varılamaz?

- A) Bağıl nemi azalır.
- B) Basıncı artar.
- C) Giderek ısınır.
- D) Yağış bırakır.
- E) Nem açığı artar.

3.

Yukarıdaki Dünya haritası üzerinde numaralanmış merkezlerden hangileri sürekli basınç kuşağı durumunda değildir?

- A) 1 ve 3   B) 2 ve 6   C) 2 ve 5
- D) 1 ve 6   E) 1 ve 4

4. Aşağıdakilerden hangisi Alize rüzgarlarının özelliklerinden biri değildir?

- A) Ekvatorial kuşağın bol yağış almasına neden olurlar.
- B) Estikleri sahaların iklimini etkilemezler.
- C) 30° enlemlerinden Ekvatora doğru eserler.
- D) Okyanuslarda düzenli akıntıların oluşmasına yol açarlar.
- E) Yıl boyunca düzenli olarak eserler.

5. Bir izobar (eşbasınç) haritasında eğrilerin sıkışık geçmesi hangisine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yağışın başlayacağına
- B) Yükseltinin arttığına
- C) Havanın durgunlaşacağına
- D) Rüzgârın hızlı eseceğine
- E) Yağışın olmayacağına

6. Yükseltiler eşit kabul edildiğinde aşağıda sıcaklık değerleri verilen merkezlerin hangisinin de basıncın en yüksek olduğu söylenebilir?

- A) 21 °C   B) 9 °C   C) -3 °C
- D) 0 °C   E) 18 °C

7. Genelde sıcak yerler termik alçak basınç, soğuk yerler ise termik yüksek basınç alanlarıdır.

Buna göre, temmuz ayında aşağıda verilen ülkelerin hangisinde karalar üzerinde termik yüksek basınç alanları vardır?

- A) Türkiye   B) İspanya
- C) Çin   D) Arjantin
- E) Kazakistan

8. – Okyanuslarda düzenli akıntıların meydana gelmesine yol açmışlardır.

- Denizler üzerinde esenleri ılık ve nemlidirler.
- Sıcak kuşakta kıtaların doğuya bakan yamaçlarına bol yağış bırakırlar.

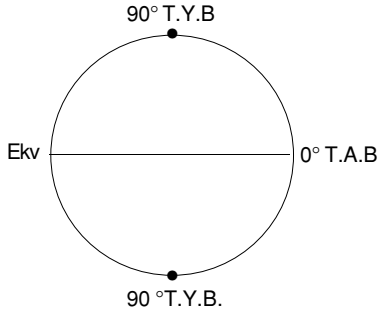
Yukarıda özellikleri verilen rüzgar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Musonlar   B) Kutup rüzgarları
- C) Alizeler   D) Batı rüzgarları
- E) Meltemler

9. Aşağıdaki ülkelerin hangisinde muson rüzgarları etkili olur?

- A) İngiltere   B) Japonya
- C) Kanada   D) İtalya
- E) Mısır

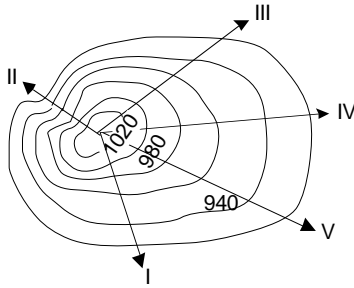
10.

Şekildeki basınç kuşaklarının oluşumunda etkili olan temel faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yükselti farklılığı
- B) Okyanus akıntıları
- C) Kara – deniz dağılımı
- D) Dünyanın şekli
- E) Dünya'nın eksen hareketi

11.

Yukarıdaki izobar haritasında numaralı olarak gösterilen doğrultuların hangisinde rüzgarın en hızlı esmesi beklenir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

12. – Batı ve Kuzeybatı Avrupa kıyılarına,
– Kuzey Amerika'nın Batı kıyılarına,
– Güney Şili ve Yeni Zelanda'nın güney kesimlerine

bol yağış getiren rüzgar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Batı
- B) Alize
- C) Muson
- D) Kutup
- E) Meltem

13. Rüzgarlarla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Batı rüzgarları orta kuşak karalarının batı kıyılarına bol yağış bırakır.
- B) Meltemler estikleri sahaların iklimleri üzerinde pek etkili olmazlar.
- C) Yaz musonları bol yağış bırakırlar.
- D) Kuzeybatı Avrupa kıyılarının bol yağışlı olmasının sebebi Kutup Rüzgarlarıdır.
- E) Alizeler okyanuslarda sürekli akıntıların meydana gelmesine neden olurlar.

14. I. Alize rüzgârları

- II. Meltem rüzgârları
- III. Batı rüzgarları
- IV. Yaz musonları
- V. Föhn rüzgârları

Yukarıdaki rüzgarlardan hangilerinin estikleri bölgeye yağış bırakma ihtimali yoktur?

- A) Yalnız V
- B) I ve IV
- C) Yalnız III
- D) III ve IV
- E) II ve V

15. Rüzgarların esme yönü ve hızı üzerinde aşağıdakilerden hangisinin etkili olmadığı söylenebilir?

- A) Yerçekilleri
- B) Yağış rejimi
- C) Dünya'nın günlük hareketi
- D) Kara-deniz dağılışı
- E) Basınç merkezlerinin uzaklığı

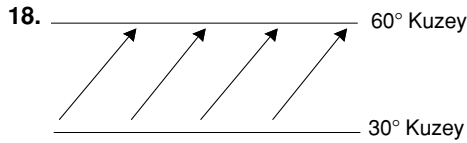
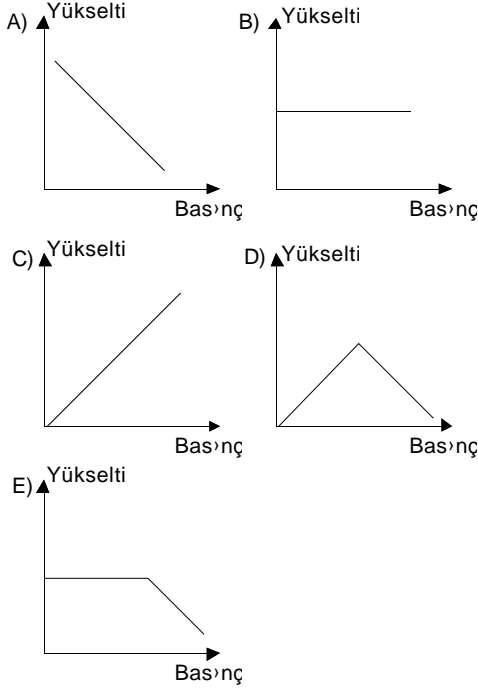
16. 60° Kuzey ve güney enlemlerinde yer alan dinamik alçak basınç alanlarının oluşumunda rol oynayan etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ormanların çok geniş yer kaplaması
- B) Yerçekillerinin sade olması
- C) Dünya'nın eksen etrafında dönmesi
- D) Dünya'nın eksen eğikliği
- E) Denizlerin geniş yer kaplaması

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

17. Atmosfer basıncı ile yükselti arasındaki ilişki hangi grafikte doğru gösterilmiştir?

Yukarıdaki şekilde şematik olarak gösterilen rüzgârlarla ilgili yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Orta kuşakta etkili olurlar
- B) Dinamik basınçların etkisiyle ortaya çıkmışlardır.
- C) Kıtaların batı kıyılarına yağış getirirler.
- D) Kara ve denizler arasındaki basınç farklarından kaynaklanmışlardır.
- E) Estikleri sahaların iklimi üzerinde etkilidirler.

19. Dünya ocak ayı izobar haritasında; Kuzey Yarımküre karaları yüksek basınç alanı iken Güney Yarımküre karaları alçak basınç alanı durumundadır. Böyle bir durumun ortaya çıkmasında aşağıdakilerden hangisi temel etkidir?

- A) Aynı anda farklı mevsimlerin yaşanması
- B) Yerçekillerinin farklılığı
- C) Sıcak ve soğuk su akıntıları
- D) Kara ve deniz dağılışı
- E) Bitki örtüsünün farklılığı

20. I. 1030 → 1026
 II. 990 → 980
 III. 1024 → 1020
 IV. 1036 → 1004
 V. 1016 → 996

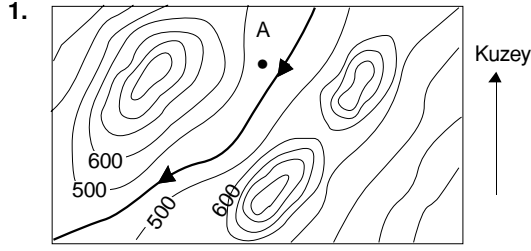
Yukarıda verilen basınç merkezlerinden hangisinde, esen rüzgârın hızı daha fazladır?

- A) V
- B) IV
- C) III
- D) II
- E) I

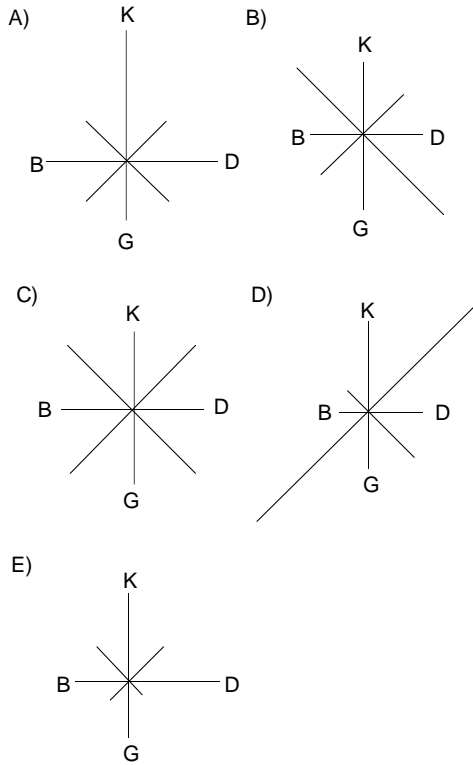
KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

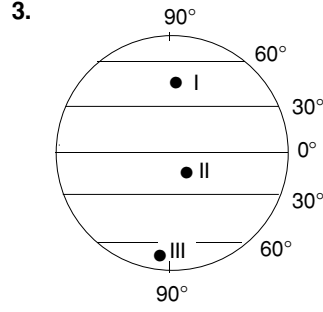

Yukarıdaki izohips haritasında A ile gösterilen yerleşim merkezinin rüzgar gülü aşağıdakilerden hangisinde doğru gösterilmiştir?

2. Sıcaklıkları eşit kabul edildiğinde, aşağıda yükselemleri verilen merkezlerin hangisinde atmosfer basıncının en fazla olduğu söylenebilir?

- A) 2300 m   B) 1600 m   C) 300 m
D) 800 m   E) 50 m

Yukarıdaki şekilde numaralandırılmış bölgelerde etkili olan sürekli rüzgarlar hangi seçenekte doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Batı	Muson	Alize
B)	Alize	Kutup	Batı
C)	Kutup	Alize	Muson
D)	Batı	Alize	Kutup
E)	Muson	Kutup	Batı

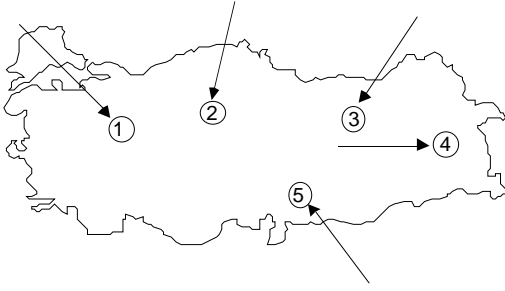
4. Dünya yıllık izobar haritasıyla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Ekvator'da ısınmadan doğmuş bir termik alçak basınç kuşağı vardır.
B) Kara ve deniz dağılışı ile basınç merkezleri arasında herhangi bir ilişki yoktur.
C) Isınma ve soğuma basınç farkında temel et-kendir.
D) Dönenceler çevresindeki yüksek basınç merkezleri dinamik kökenlidir.
E) Kutup bölgelerinde soğumadan kaynaklanan iki termik yüksek basınç merkezi vardır.

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

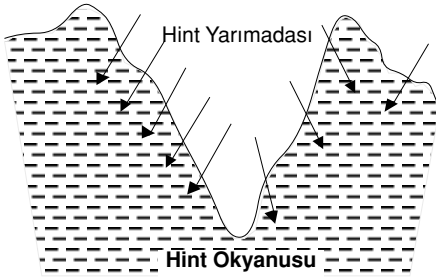
5.

Yerşekilleri gözönüne alınmazsa haritada esme yönleri oklarla gösterilen rüzgarlardan hangisinin, ulaştığı noktada ortamın sıcaklığını artırıcı etkiye bulunduğu söylenebilir?

- A) 1 B) 2 C) 3
D) 4 E) 5

6.

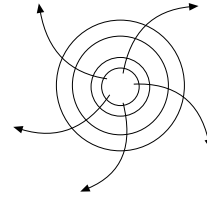
Yukarıdaki şekilde şematik olarak gösterilen rüzgarların bulunduğu bölge ile ilgili yargılardan hangisi doğru değildir?

- A) Kıyıya bol yağış bırakırlar.
B) Kara ile okyanus arasındaki basınç farklarından doğmuşlardır.
C) Adalar hariç yağış bırakmazlar.
D) Bölge kış mevsimini yaşamaktadır.
E) Okyanus üzerinde alçak basınç merkezi vardır.

7. Aşağıdaki basınç merkezlerinden hangisi yaz mevsiminde ülkemizi en fazla etkiler?

- A) İzlanda B) Sibirya
C) Basra D) Doğu Akdeniz
E) Doğu Karadeniz

8.

Şekildeki oklar, bir basınç alanında rüzgârın esiş yönünü göstermektedir.

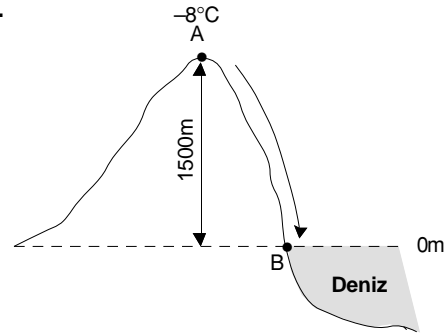
Buna göre, şekildeki basınç alanının özelliği ve bulunduğu yarımküreye aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Alçak basınç – Kuzey yarımküre
B) Yüksek basınç – Güney yarımküre
C) Alçak basınç – Güney yarımküre
D) Yüksek basınç – Kuzey yarımküre
E) Alçak basınç – Yengeç dönencesi

9. Rüzgarlarla ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi yanlıştır?

- A) Basınç farkı ne kadar büyükse, rüzgar o kadar hızlıdır.
B) Yerşekilleri rüzgara yön verici etkenler arasındadır.
C) İki bölge arasında esen rüzgarın kesilmesi, basınç farkının ortadan kalkması ile ilgilidir.
D) Sürekli rüzgarların Kuzey Yarımkürede sağa, Güney Yarımkürede ise sola sapmasının nedeni Dünya'nın eksen eğikliğidir.
E) Rüzgar her zaman alçak basınç merkezine doğru eser.

10.

Şekildeki föhn karakterli rüzgarın A noktasından sonra ulaştığı B noktasında sıcaklığı kaç °C'ye yükselir?

- A) 23 B) 7 C) -0.5
D) 0 E) 5

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

Basınç ve Rüzgârlar

11. Ocak ayında esen muson rüzgarları Güney Yarımkürede bol yağış bırakırken, Kuzey Yarımkürede kuraklığa neden olurlar.

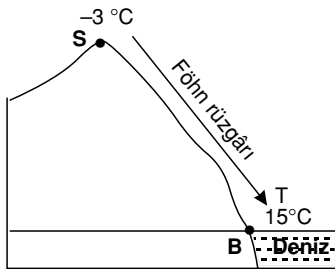
Bu durumun temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güney Yarımkürede denizlerin geniş yer tutması
- B) Kuzey Yarımkürede ortalama yükseltinin azlığı
- C) Güney Yarımkürede yaz, Kuzey Yarımkürede kış mevsiminin yaşanması
- D) Kuzey Yarımkürede bitki örtüsünün azlığı
- E) Kuzey Yarımkürede rüzgarın sürekli denizden esmesi

12. Aşağıdakilerden hangisi föhn rüzgarlarının özelliklerinden biri değildir?

- A) Orman yangınlarına neden olurlar.
- B) Karların erken erimesini sağlarlar.
- C) Tarım ürünlerinin erken olgunlaşmasını sağlarlar.
- D) Sıcaklığı artırırlar.
- E) Bol yağış getirirler.

13.

Yukarıdaki bilgilere göre şekildeki S noktasının yükseltisi kaç metredir?

- A) 1200
- B) 900
- C) 1800
- D) 600
- E) 2000

14. _____ 90°
I _____ 60°
II _____ 30°
III _____ 0°
IV _____ 10°
V _____ 20°

Yukarıda enlem dereceleri verilen bölgelerin hangisinde mevsimlik basınç farkları en belirgindir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

15. Kuzeyden esen rüzgârlar Kuzey Yarımküre'de sıcaklığı düşürürken, Güney Yarımküre'de sıcaklığı artırır.

Buna göre, aşağıdaki ülkelerin hangisinde kuzeyden esen rüzgârlar sıcaklığı artırıcı etki yapar?

- A) Türkiye'de
- B) Kanada'da
- C) İngiltere'de
- D) İspanya'da
- E) Avustralya'da

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

1. Bir bölgenin yer şekilleri, o bölgede esen rüzgarlara yön verici etkenlerden biridir.

Buna göre, boğaz kenarında bulunan Çanak-kale'de rüzgarın en çok hangi yönden esmesi beklenir?

- A) Güneyden B) Batıdan
C) Kuzeybatıdan D) Güneydoğudan
E) Kuzeydoğudan

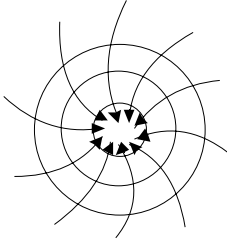
2. Birbirine komşu iki yerin gün içinde farklı derecede ısınması halinde, bu çevrede öncelikle aşağıdakilerden hangisinin görülmesi beklenir?

- A) Sis B) Yağmur C) Kar
D) Rüzgar E) Dolu

3. Aşağıdakilerden hangisi, bir yerdeki atmosfer basıncının değişmesine yol açan temel etkenlerden biridir?

- A) Soğuma B) Bakı C) Yağış
D) Yükselti E) Enlem

4.

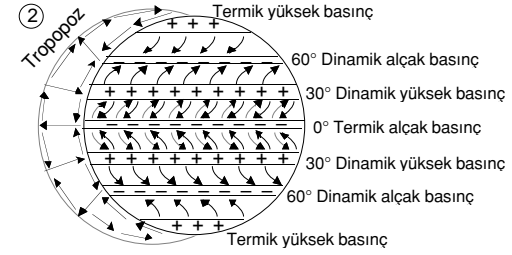
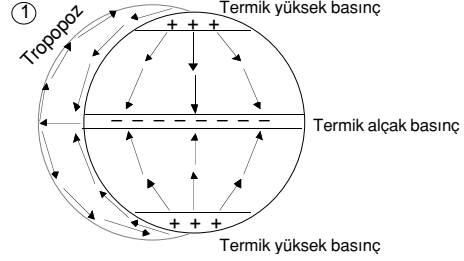

Şekildeki oklar, bir basınç alanında rüzgarın esiş yönünü göstermektedir.

Buna göre, şekildeki basınç alanının özelliği ve bulunduğu yarımküreye aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Alçak basınç alanı, Kuzey Yarımküre
B) Yüksek basınç alanı, Güney Yarımküre
C) Alçak basınç alanı, Güney Yarımküre
D) Yüksek basınç alanı, Kuzey Yarımküre
E) Alçak basınç alanı, her iki yarımküreye

5. Aşağıdaki iki şekil, belli varsayımlara göre Dünya üzerindeki genel hava dolaşımını göstermektedir.

Bu şekillerin ikisinde de Dünya yüzeyinin tümüyle denizlerle kaplı olduğu kabul edilmiş; karaların etkisi dikkate alınmamıştır.

Birinci şekilde karalara ek olarak, aşağıdakilerden hangisinin etkisinde dikkate alınmamıştır?

- A) Dünya'nın şekli
B) Ekvator'un çok sıcak olması
C) Güneş ışınlarının farklı açılarla gelmesinin
D) Dünya'nın Güneş çevresinde dönmesinin
E) Dünya'nın kendi eksenini etrafında dönmesinin

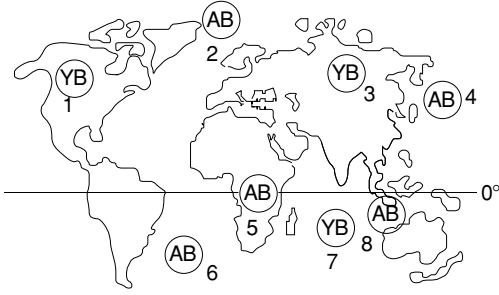
6. Aşağıdaki rüzgarlardan hangisinin yağış getirmesi beklenir?

- A) Yamaçlardan eteklere doğru esen
B) Denizden karalara doğru esen
C) Engebesiz bir oluk içinde esen
D) Ovalardan denizlere doğru esen
E) Bir yamacı aşmış diğer yamaçtan aşağıya esen

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

7.

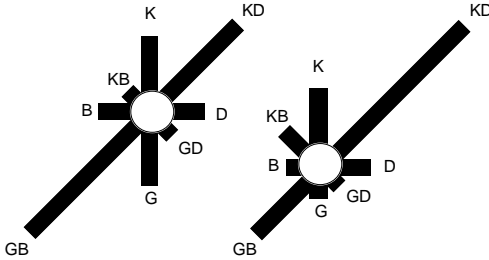

Hava genellikle alçak basınç (AB) alanlarında bulutlu, yüksek basınç (YB) alanlarında ise açık olmaktadır.

Buna göre; ocak ayında, haritada numaralanmış basınç merkezlerinden hangilerinin etkisinde kalan yerlerde havanın ayaz olması beklenir?

- A) 1 ve 3   B) 1 ve 6   C) 4 ve 5
D) 3 ve 7   E) 2 ve 8

8.

Yukarıda, iki farklı merkezin yıllık ortalama rüzgâr frekans gülü verilmiştir. Yalnızca rüzgâr frekans gülleri göz önüne alındığında, bu iki merkezin aşağıdakilerden hangisi bakımından benzer olduğu söylenebilir?

- A) Denizden uzaklıkları
B) Buldukları enlem
C) Çevrelerindeki yerçekillerinin uzanış yönü
D) Yıllık ortalama sıcaklıkları
E) Buldukları yarımküre

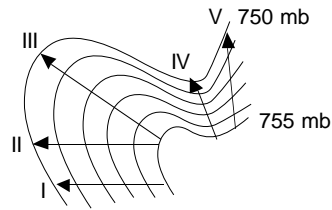
9. **Yeryüzünde atmosfer basıncı ile aşağıdakilerden hangisi arasında ilişki yoktur?**

- A) Enlem   B) Boylam
C) Sıcaklık   D) Rüzgar
E) Yükselti

10. **Aşağıdakilerden hangisi, Hint Yarımadasının büyük bir kesiminde kışın kurak geçmesinin nedenlerinden biridir?**

- A) Karaların iç kısımlarında yüksek dağların bulunması
B) Muson rüzgârlarının karadan denize doğru esmesi
C) Ekvatora yakın olması
D) Kıyılarında derin körfezlerin bulunması
E) Akarsu havzalarının geniş olması

11.

Yukarıda eşbasınç haritası verilen yörede, numaralandırılmış oklar yönünde rüzgâr esmektedir.

Buna göre, hangi ok yönünde esen rüzgârın şiddeti en fazladır?

- A) I   B) II   C) III
D) IV   E) V

12. **Dinamik yüksek basınç alanlarında alçalıcı hava hareketleri olduğundan yağış görülmez. Alçalıcı hava hareketi yağış oluşumunu neden engeller?**

- A) Nemliliğin az olduğu bölgelerden geldiğinden
B) Yerde buharlaşmayı yavaşlattığından
C) Havanın nem açığını büyüttüğünden
D) Hava sıcaklığını düşürdüğünden
E) Rüzgar oluşumunu engellediğinden

13. I. Mistral

II. Bora

III. Hamsin

IV. Fön

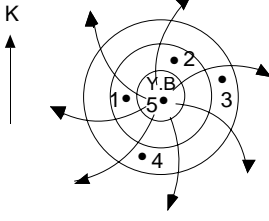
Yukarıdaki yerel rüzgârlardan hangileri estikleri yerlerde havanın soğumasına neden olur?

- A) I ve II   B) I ve III   C) II ve III
D) II ve IV   E) III ve I

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

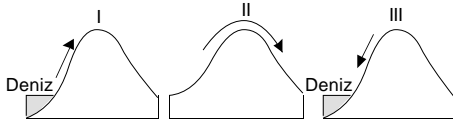
14.

Yerçekillerinin etkisiz olduğu kabul edilirse, Kuzey Yarımkürede şekildeki yüksek basınç sisteminden doğan rüzgârın numaralanmış yerlerin hangisinde hava sıcaklığını en çok düşürmesi beklenir?

- A) 1   B) 2   C) 3
D) 4   E) 5

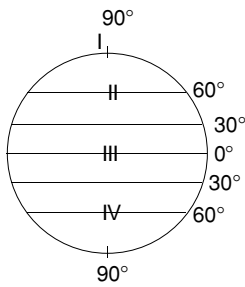
15.

Yukarıda esiş yönü ve ortamı gösterilen rüzgarlardan hangilerinin yağış getirmesi beklenir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

16.

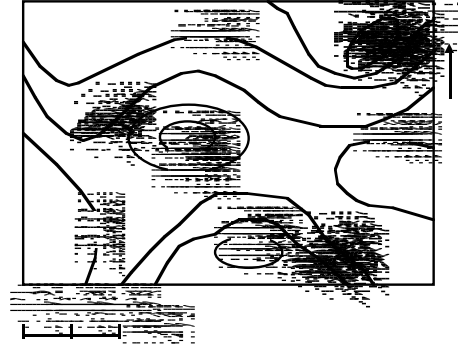
Yeryüzünde termik nedenle oluşan basınç kuşakları ya da merkezleri yukarıdaki şekilde hangi numaralarla belirtilmiştir?

- A) I ve II   B) I ve III   C) II ve III
D) II ve IV   E) I ve IV

17. Güneydoğu Asya'da görülen muson rüzgarlarının altı aylık sürelerle birbirine ters yönde esmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Asya'nın sürekli yüksek basınç merkezi olması
B) İç Asya'da karasal iklimin hüküm sürmesi
C) Asya kıtasının Ekvatora yakın olması
D) Asya kıtasının güneyinde geniş bir denizin bulunması
E) Asya'nın güneydoğudan adalarla kuşatılmış bulunması

18. Aşağıdaki haritada, Kuzey Yarımküre'de, deniz yüzeyindeki bir bölgede ölçülen basınç değerleri, eşbasınç eğrileri ile gösterilmiştir.

Bu haritadan, ölçümün yapıldığı zamanla ilgili olarak aşağıdaki bilgilerden hangisi elde edilemez?

(1999 ÖSS)

- A) Bölgenin hangi kesimlerinin yüksek ya da alçak basınç etkisinde bulunduğu
B) Bölgedeki en yüksek basıncın hangi değerler arasında olabileceği
C) Bölgedeki basınç merkezlerinin sayısı
D) Bölgede en şiddetli rüzgârın hangi yönden eseceği
E) Basınç merkezlerindeki sıcaklık değerleri

19. Yeryüzünde, genel hava dolaşımının yanı sıra, yerel basınç koşullarındaki değişmelere bağlı olarak gün içinde kara ile deniz, dağ ile vadi arasında yerel rüzgârlar da eser.

Buna göre, yerel rüzgârlarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

(2002 ÖSS)

- A) Esiş sürelerinin genellikle kısa olduğu
B) Etki alanlarının dar olduğu
C) Gün içerisinde esiş yönlerinin değişebileceği
D) Gün içerisinde sıcaklık değişikliğine yol açtıkları
E) İklim özelliklerinin oluşmasında ana etken oldukları

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ